

falpillérek alapozásait tárhattuk fel, amelyek ugyanolyan hasított márgából készültek, mint az említett alagút. Az udvar területébe egyébként számos török kori gödör mélyedt.

A középkori pince D-i oldalán egy négyzetes akna mélyed a hegy belsejébe. Az akna négyzetes keresztmetszetű, téglaboltozat fedi, amelyet két leeresztő nyílás tör át. Az aknát sikerült kb. 9 méter mélyen kitakarítani, miután a 15. században tömedékelték. Ezen a mélységen ráleltünk egy észak felé vezető beomlott folyosó kőkeretes bejáratára, valamint dél felé egy nagyméretű sziklaüregbe vezető átjáróra. A sziklaüreg a hegy sziklás márgájában található, mintegy 3 méter széles és 6–8 méter hosszú. Belsejét igen vastag agyagos beiszapolódás tölti ki, amely vízzáró réteget képez, ezért megtalálásakor az üreg belsejét nagy mennyiségű összegyűlt talajvíz töltötte ki. Miután a vizet leszivattyúztuk, kiderült, hogy az iszapos feltöltés jelentős mennyiségű organikus maradványt őrzött meg. A felszínről két középkori bőrcipőt, fagerendákat, hordótöredékeket, és nagyszámú gyümölcsmagokat gyűjtöttünk. Sem a rendelkezésünkre álló idő, sem pedig az adott technikai lehetőségek nem tették lehetővé az üreg feltárását. A terem belseje ugyanis rendkívül balesetveszélyes. Az oldalfalak az állandó vizes közegben felpuhultak, mállanak, az üreg tetejéről pedig hatalmas szikladarabok váltak le a márga repedései mentén. A középkori emlékeken kívül az egykori udvaron és a nem alápincézett részeken mindenhol sikerült megfigyelnünk és kibontanunk prehistorikus maradványokat is. A korábban már megfigyelt bronzkori telep ezen a részen is folytatódott. Számos vermet tártunk fel, közte igen nagyméretűeket, a nagyrévi kultúra leletanyagával betöltve. Figyelmet érdemel egy nagyméretű gödörrel, amelybe egy gyermek csontvázát helyezték. Megfigyelhettünk árkokat és cölöplyukakat is.

BENCZE ZOLTÁN – B. NYÉKHELYI DOROTTYA –
VÉGH ANDRÁS

43. Budapest, II. Kacsá utca 7.

Ró, Kk

A Budapesti Történeti Múzeum Aquincumi Múzeuma és Középkori Osztálya 2000. május 25. és augusztus 4. között építkezést megelőző feltárást, szeptember 6. és 22. között az építkezés földmunkáinak megfigyelését, az előkerült objektumok dokumentálását végezte.

A régészeti kutatást statikai okok miatt csupán a telek középső sávjában lehetett folytatni.

Az É-D-i irányú árok 5 m széles és mintegy 20 m hosszú, átlagos mélysége 2,5 méter volt. A már fent említett statikai okok miatt csak a Ny-i és D-i metszeten tudtunk a bolygatlan altalajig egy-egy metszetet készíteni.

A telek a középkori Szentpétermártír külváros területén helyezkedik el. A kutatóárokban sajnos csupán

igen kis számú telepjelenséget figyelhettünk meg. Ezek egy része nagyméretű, török kori leletanyagot tartalmazó szemétdög volt. Figyelmet érdemeltek a kutatóárok északi részén feltárt 13. század második felére keltezhető párhuzamos, K-Ny-i irányú, sekély árkok, amelyeknek funkcióját nem sikerült a kutatóárokban egyértelműen meghatározni. A telken középkori kőépítkezés nyomára nem bukkantunk.

A telek a római kori topográfia szempontjából azért jelentős, mert a vele észak-északkeletről szomszédos telken (Királyfürdő) a limes-út egy szakasza, illetve épületmaradványok ismertek az irodalomból. Ugyanakkor a Királyfürdő és az első századi ala tábor és vicusa közti még kutatatlan területre esik.

A feltárás során több periódushoz tartozó, földbe rakott falalapozások, falkiszedések, járósínek, a legkorábbi periódusból gödör, illetve alapároknyomok voltak megfigyelhetők. Sajnos a középkori és török kori bolygatások, valamint az újkori pincék miatt alaprajzi összefüggések tisztázására nem volt módunk. A legkorábbi periódus teljes felületben való megkutatására nem kerülhet sor, mivel a tervezett épület alapozási szintje feljebb van. Az ásatás során jelentős mennyiségű terra sigillata anyag került elő. Az építkezés megfigyelése során a Kacsá u. 9. sz. ház K-i fala alatt római kemencét dokumentáltunk. A területéről származó római kori leletanyag 1–3. századi.

Munkatársak: Viemann Zsolt geodéta, Komjáthy Péter fotós, Sárosi Edit ötödéves hallgató.

H. KÉRDŐ KATALIN – VÉGH ANDRÁS

44. Budapest, II. Szépvölgyi út 32.

U, Ró

2000. július 10. és augusztus 4. között régészeti próba-ásatást végeztünk a telken a tulajdonosokat képviselő, egyben résztulajdonos Entel Kft. megbízásából. A telek Ny-i, kb. 4×16 m alapterületű sávjának kivételével teljes felületen, azaz 477 m²-en mélygarázsos beépítéssel érintett.

A kutatás során azonosítottuk a Szépvölgyi-árok köves ősmédrét, amely neolitikus kori (Dunántúli Vonaldíszes Kerámia kultúra) leleteket tartalmazó humusszal feltöltődött. A feltöltődést követően további vízmozgásra utaló természetes árkokat figyeltünk meg. A hordalékból lerakódott köves rétegekben szórványosan római kori leleteket találtunk. Az ingatlan területe a középkorban része volt a mezőgazdasági művelés alá vont vidéknek. Az újkor során beépítésre került a terület, és a kijelölt telek É-i végében kőpincét és kőfalú lakóépületet létesítettek. A telek D-i harmadában kőbéléses, téglaboltozatos ciszternát készítettek.

A kutatást egy hosszanti és három keresztirányú kutatóárokkal végeztük. A megfigyelt régészeti jelenségeket sztratigráfiai lapokon rögzítettük, továbbá a klasszikus dokumentálási módszereket alkalmaztuk. A próba-ásatás negatív eredménye miatt felületi rábontást nem

végeztünk, hanem az építkezéshez kapcsolódó további földmunkák régészeti megfigyeléssel történő végzését kötöttük ki. Az előkerült leleteket a Budapesti Történeti Múzeum középkori leletraktárában és az Aquincumi Múzeum leletraktárában helyeztük el.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

45. Budapest, II. Tölgyfa utca 3. – Henger utca 2.
B, Ró, Kö, Kk

A telken, ahol a BKV használaton kívüli villamosremíze áll, a Margit Palace Kft. megbízásából végeztünk régészeti feltárást az építkezést megelőzően. 1999-ben már sor került egy kisebb, szondázó jellegű kutatásra.

Az újkori épületekkel erősen bolygatott telken török kori, középkori, római és késő bronzkori objektumok kerültek elő. A török hódoltság korából két nagy hulladékgödört és három, melléklet nélküli, koporsós sírt tártunk fel.

Az e területen feltárt legidősebb régészeti jelenségek a késő bronzkorból származnak. A kb. 100–102 m-es (Af.) magasságban jelentkező egykori humuszszintből a későbbi időszakokban nem bolygatott zónákban számos, a sárga altalajba beásott őskori gödört, gödörkomplexumot sikerült dokumentálnunk. Közülük is kiemelkednek a 159. és a 350 sz., faszén-, és hamucsíkos betöltésű objektumok, melyek beásási szintjén valószínűleg összedőlt kemence maradványait találtuk. A gyűjtött kerámiatöredékek (árkolt vállú, behúzott turbántekecses peremű tálak) egyértelműen a késő bronzkori urnamezős kultúra időszakára tehetők.

A római korban a terület jelentőségét a telektől Ny-ra, körülbelül a mai Fő utca útvonalában futó limes-út határozta meg. Az ebből Ny felé kiágazó út részlete telkünkől Ny-ra, a Tölgyfa u. 24. sz. telken került napvilágra. A telektől D-re, a Feketesas u. D-i oldalán végzett leletmentés során I. századi rétegeket, egy kőépület és egy temető részletét tártuk fel. A 2000. évi kutatás során a középkori út alatt római köves szint került elő, D-i oldalán tetőcserepek omladékával. Az épület falait sajnos csak kisedés formájában tudtuk megfigyelni. A korábbi periódusból paticsos omladék alatt, agyagfal alapozás maradványai kerültek napvilágra. A terület DNy-i részén egy kövekkel kirakott kutat találtunk. Teljesen feltárni sajnos a feltörő víz miatt nem tudtuk, de a belőle előkerült girland díszes falfestménytöredék arra utal, hogy itt jelentős, díszes kivitelezésű épületnek kellett állnia a 2–3. században.

A középkorban itt helyezkedett el Gézavására, majd Felhévíz, amely a 15. század folyamán mezővárosi rangra emelkedett. A legkorábbi objektumok (egy kisebb kemence és néhány hulladékgödör) a 11–12. századra keltezhetők. A 14. századi planírozási réteg felett a terület K-i részén egy É-D irányú köves utat tártunk fel, amelyet kétszer megújítottak, az egyenetlenségekbe szemetet (főleg állatcsontot) terítettek. Az úttól Ny-ra egy az agyagos altalajba vágott, bélés nélküli kutat találtunk,

amely Ny-ról, a hegy felől egy éren keresztül kapta a vizet. A kúttól É-ra három, egymásba vágott, nagyméretű tárológödör került elő, melyeket a 15. század folyamán töltöttek be. A tárolóvermek fölött többször megújított agyagpadlót tártunk fel. Az épület felmenő szerkezete nem ismert, szélét néhol kövekkel erősítették meg. É-i oldalán két nagyobb cölöplyuk volt. Az agyagpadlókon több égetőhelyet is találtunk (az alsókon csak elszíneződést lehetett megfigyelni), a legfelső egy összedőlt kemence maradványaival. Az égett, paticsos részekből sok szeg és több patkódarab került elő, így feltételezhető, hogy az épület egy kovácműhely maradványa lehetett.

H. KÉRDŐ KATALIN – KOVÁCS ESZTER – SZILAS GÁBOR

46. Budapest, II. Ürömi utca 45.
U, Ró, Á

2000. június 13. és augusztus 4. között két lépésben (próbaásatás és kiegészítő feltárás) kutattunk a telken a tulajdonos Buda Forest Kft. megbízásából. A telek teljes területe, azaz megközelítőleg 410 m², átlag 3,5 m mélységben kerül beépítésre.

A kutatás során azonosítottuk a Szépvölgyi-árok ősmedrét, amely neolitikus kori (Dunántúli Vonalászes Kerámia kultúra) leleteket (pl. kovából készült sarlópenge) tartalmazó humusszal feltöltődött. A feltöltődést követően további vízmozgásra utaló természetes árkok alakultak ki. A telek északi végén egy ilyen „másodlagos” árok alján ÉNy-DK-i irányú, római kori, 80 cm széles kőfal alapjának egy szakaszát tártuk fel. A fal része lehetett a régészeti kutatás által a terület közelében lokalizált Jupiter-Teutanus áldozati központnak.

A telek területe a középkorban a mezőgazdasági művelés alá vont vidékbe tagolódott. Erre utal a modern feltöltés alatti átszántott, Árpád-kori cserepeket tartalmazó humusz és az ebben a rétegben található két időszakos tűzhely is.

Az újkor során beépítésre került a terület, és a kijelölt telek DK-i sarkában földbevéajt, feltehetőleg fával burkolt földfalú pincét, fölé kőfalakkal épített lakóépületet létesítettek.

A munkálatokat első lépésben egy hosszanti és három keresztirányú kutatóárokmal végeztük, majd az eredmények függvényében az árkok összebontásával folytattuk. A megfigyelt régészeti jelenségeket sztratiográfiai lapokon rögzítettük, továbbá a klasszikus dokumentálási módszereket alkalmaztuk. Az előkerült leleteket a Budapesti Történeti Múzeum középkori leletraktárában és az Aquincumi Múzeum leletraktárában helyeztük el. A telek É-i végében előkerült római kori kőfal helyben történő megőrzését kötöttük ki a beruházó számára.

A feltárás eredményei alapján újabb mozaikszemet kaptunk a Buda és Óbuda közötti terület településtörténetéhez.

KÁRPÁTI ZOLTÁN